

Cirkulärnr: 1992:55
Diariernr: 1992:0775
Handläggare: Ola Bengtson
Lars-Håkan Lindkvist
Avdsek: KEP Arbrätt
Datum: 1992-03-17
Mottagare: Personalorganet
Rubrik: Arbetsdomstolens dom nr 100/91 rörande fråga om en kommun via disposition av en lönepott med Kommunal är skyldig att tillämpa gällande kollektivavtal med Kommunal även för arbetstagare tillhöriga en facklig organisation som inte kommunen träffat något kollektivavtal med
Bilagor: Arbetsdomstolens dom nr 100/91

Personalpolitik 1992-2:13

Arbetsdomstolens dom nr 100/91 rörande fråga om en kommun via disposition av en lönepott med Kommunal är skyldig att tillämpa gällande kollektivavtal med Kommunal även för arbetstagare tillhöriga en facklig organisation som inte kommunen träffat något kollektivavtal med

Arbetsdomstolens dom nr 100/91 bilägges.

BAKGRUND

I 1990 års revisionsförhandlingar träffade Helsingborgs kommun (avseende Helsingborgs Lokaltrafik) och Kommunals avdelning 7 överenskommelse att 93 namngivna bussförare fr o m 1990-07-01 skulle få ett lönetillägg om 200:- kronor per månad. Det skall tilläggas att de 93 arbetstagarna var alla de Kommunals medlemmar som vid aktuell tidpunkt var placerade i de lokala lönegrupperna 10-12. Svenska Yrkesförarförbundet gjorde i målet gällande att kommunen enligt de enskilda anställningsavtalen var skyldiga att utge samma lönetillägg till 28 medlemmar i Yrkesförarförbundet, vilka även de var placerade i de lokala lönegrupperna 10-12.

ARBETSDOMSTOLEN

När det gäller kärnfrågan i målet - huruvida uppgörelsen med Kommunal var av generell natur eller innefattar individuella löneåtgärder - redovisar domstolen jämförelser med två tidigare domstolsavgöranden på den kommunala sektorn (sidorna 8-11). Dessa domar, AD-dom nr 184/83 och AD-dom nr 79/84, har vi tidigare kommenterat i personalpolitiska avdelningens cirkulär nr 27/85.

Enligt arbetsdomstolens mening är situationen i det nu aktuella målet inte jämförbar med 1983 års fall, därför att det nu inte, som i det tidigare fallet, i realiteten varit fråga om en generell löneåtgärd (se 2:a stycket på sid 10 i domen).

Arbetsdomstolens dom nr 79/84 behandlar principfrågan om ett kollektivavtals normerande effekt för utanförståendes enskilda anställningsavtal. Av domen framgår att en utanförstående arbetstagare inte kan resa anspråk på högre lön än minimilön eller lägstlön inom ett lönefält enligt ett kollektivavtal. 1984 års mål avsåg individuella löneåtgärder vid det lokala varvet inom den centrala uppgörelsens ram.

I förevarande mål gör Arbetsdomstolen på sid 11 härutöver principiella uttalanden beträffande den rättsliga utgångspunkten för utanförstående arbetstagares enskilda anställningsavtal. Arbetsgivaren och den utanförstående arbetstagaren är sinsemellan fria att avtala om andra lönevillkor än kollektivavtalets. Om inte något annat avtalats behöver alltså inte någondera parter godta förändringen på grund av nya lönebestämmelser i ett kollektivavtal. Det räcker att arbetsgivaren klargör för den utanförstående arbetstagaren att

denne inte får samma löneförhöjning som enligt det nya kollektivavtalet. Om arbetstagaren inte är nöjd får han överväga att sluta sin anställning.

Även om Arbetsdomstolens här förda resonemang inte haft någon direkt tillämplighet i målet har domstolen ändå ansett det ha sitt intresse som en bakgrund till ställningstagandet i målet.

Arbetsdomstolen avslag Yrkesförarförbundets talan. Den aktuella löneåtgärden - 200-kronan - var individuell eftersom de lokala parterna haft frihet att disponera potten efter eget gottfinnande. Vidare antas de centrala parternas avsikt ha varit att utrymmet skulle användas för åtgärder som för ett praktiskt synsätt bör karaktäriseras som individuella. Slutligen anses så också ha skett så till vida att lönehöjningarna bestäms som personliga lönetillägg för ett antal arbetstagare som har namngetts i en till överenskommelsen fogad lista.

KOMMENTAR

Avgörande för frågan om arbetsgivaren är skyldig att tillämpa ett kollektivavtal för utanförstående arbetstagare är om kollektivavtalet är av generell karaktär eller innefattar individuella löneåtgärder. En sammanfattande och praktisk ståndpunkt i det avseendet är enligt Arbetsdomstolens synsätt att bedömningen i normalfall får göras utifrån kollektivavtalsparternas avsikt sådan denna låter sig fastställa på grundval av avtalets konstruktion och lydelse. I målet rörde det sig om särskilda löneförbättringar för vissa särskilt angivna arbetstagare och därmed om åtgärder vid sidan av en kollektiv löne reglering som utanförstående arbetstagare kan åberopa sig på.

Frågor angående innehållet i detta cirkulär besvaras av samtliga handläggare på arbetsrättsektionen.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Kommunalekonomi och Personalpolitik
Arbetsrättsektionen

Ola Bengtson

Lars-Håkan Lindkvist